

интегрированных курсов «Основы производства», «Техническая механика» и «Машиноведение». Аргументируется содержание научно-технической подготовки, а также особенности ее в условиях действия новых стандартов для образовательной отрасли «Технологии».

Крилова-Грек Ю.М.
Інститут педагогіки і психології
професійної освіти (при Академії ПМ)

ТЕНДЕНЦІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Будь-яка країна у сучасному світі не може повноцінно розвиватися незалежно від світових соціально-економічних процесів. Сучасні процеси глобалізації впливають на всі сфери суспільного життя і серед них система освіти не є виключенням. Для прогресивного розвитку країна потребує висококваліфікованих працівників, і саме підготовка молодого покоління у системі вищої освіти, може забезпечити країну фахівцями міжнародного рівня. В умовах постійного зростання науково-технічного прогресу попит на висококваліфікованих, мобільних працівників залишається незмінним, незалежно від країни та соціально-політичних змін. Підготовка працівника такого рівня потребує детального вивчення та аналізу світового досвіду, розробку спеціальних програм спрямованих не тільки на надання знань, але й виховання відповідних моральних якостей, які б дозволили людині застосовувати не тільки набуті знання, а й само реалізовуватися як особистості, незалежно від того у якій країні їй доведеться працювати. Згідно концепції ЮНЕСКО до поняття “освіта” включається не тільки процес навчання й отримання знань, але й процес виховання, що має на увазі як розробку навчальних програм, так і формування відповідних соціальних інститутів, а саме закладів культури, засобів комунікації, літератури та ін. Недарма ХХІ століття проголошено ЮНЕСКО століттям освіти.

Досвід світових інститутів демонструє увагу, яку міжнародні організації приділяють світовому педагогічному досвіду. Як приклад наведемо діяльність таких установ як: Міжнародна Європейська асоціація університетів та вищих навчальних закладів (International European Association Universities and High Schools – EAUHS), Інтернаціональне бюро виховання (Швейцарія), Міжнародний інститут педагогічних досліджень (Німеччина), Міжнародний інститут освіти (США), Центр досліджень із порівняльної педагогіки (Великобританія).

У цьому контексті питання глобальної системи освіти та інтернаціоналізації вищої освіти набувають своєї актуальності і потребують подальшого вивчення та розвитку з боку світової спільноти.

Глобальні проблеми освіти включають в себе комплекс питань пов'язаних із різними галузями наук, в тому числі й питаннями освіти та виховання. Мета глобальної системи освіти (ГСО) полягає у підготовці спеціалістів вищої кваліфікації для вирішення глобальних питань. У докладі гранд доктора філософії (Gr. Ph.D.), професора ЮНЕСКО Т.С.Георгієвої на міжнародній конференції “Глобальні проблеми й освіта”, яка проходила 25 грудня 2001 р., зазначалося, що в умовах розвитку єдиного інформаційного суспільства культурне середовище потребує змін, які входять до поняття інтернаціональної освіти, і саме університети та академії повинні стати осередками цивілізації, запроваджуючи практику постійного обміну досвідом, програмами обміну студентами та викладачами.

Інтернаціональний обмін знаннями є необхідною вимогою ХХІ століття. Зміст поняття “інтернаціоналізація вищої освіти”(ІВО) розглядається на Заході протягом останніх тридцяти років, як міжнародна співпраця, яка виявляється у поєднанні педагогічних зусиль та ресурсів різних країн. Під ІВО розуміють “різнопланові освітні зусилля, розпочаті для підтримання інтернаціональної орієнтації та набування студентами відповідних знань, вмінь та навичок”[1]. Інтернаціоналізація вищої освіти проводиться за допомогою політики інтернаціоналізації освітніх програм, підручників, вивчення іноземної мови, засобів масової інформації, появи на міжнародному ринку праці. Сучасний світ диктує нові умови закладам вищої освіти, в яких вони повинні постійно вдосконалювати та змінювати навчальні програми, пристосовуватись до економічних, соціальних перетворень, які відбуваються у світі, здійснювати підготовку спеціалістів, орієнтуючись на потреби ринку, не залишаючи без уваги питання формування таких моральних якостей як, вміння співпрацювати з людьми інших національностей на засадах взаємоповаги та толерантності.

В багатьох випадках термін ”інтернаціоналізація вищої освіти” перекликається з терміном “глобального навчання”(global learning)[1], тобто навчанням іноземних студентів, яке передбачає не тільки вивчення професійного досвіду з певного фаху у зарубіжній країні, але й ознайомлення з культурою та ментальністю даного суспільства.

Цілі інтернаціоналізації вищої освіти та програм спрямованих на його реалізацію зазначені в енциклопедії інтернаціоналізації вищої освіти (International Higher Education: an Encyclopedia) і полягають у наступному:

- забезпечення зайнятості суб’єктів вищої освіти на міжнародному ринку праці;
- формування сучасних знань, вмінь та навичок, необхідних для функціонування в системі світового ринку [2].

Інтернаціоналізація вищої освіти – є складовою політики всієї вищої освіти, яку проводять західні країни (США, Канада, Франція та інші). Вона чітко прослідковується у послідовному впровадженні в життя широкого спектру освітніх проектів та програм,

із метою обміну між викладачами та студентами та підтримання мобільності. Це такі програми як “ERASMUS”, “LINGUA”, “COMETT”, “NORD-plus”, “SOCRATES”, “LEONARDO”, “TEMPUS” та інші. В рамках політики інтернаціоналізація вищої освіти багато західних країн, починаючи з кінця 80-х, збільшили кількість зарубіжних студентів. Наприклад, в Канаді їх кількість з 1986 по 1989 зросла на 35 відсотків, що склало біля 28.6 тисяч, в Австралії за 2003 рік кількість іноземних студентів зросла на 45,4%, що склало біля 929639 студентів, у Франції більше ніж 10 відсотків, це біля 200 тисяч зарубіжних студентів, у Швеції кількість іноземних студентів складає 7,3%, у Китаї навчаються 460 тисяч студентів з 170 країн світу.

Але безумовним лідером за кількістю іноземців, яким надається вища освіта, є Сполучені Штати Америки. “У порівнянні зі Сполученими Штатами Європа відстає у державному та приватному капіталовкладенні в освіту. Вона також відстає у кількості студентів з інших країн” [3]. Практичний досвід США демонструє наскільки велику увагу ця країна приділяє системі вищої освіти, підготовці та перепідготовці кадрів, залученню перспективних та висококваліфікованих працівників з інших країн світу. В економічній доповіді президента США Конгресу у 1999 році підкреслювалось, що саме освіта є ключем до майбутнього процвітання. А в одному з аналітичних оглядів журналу “Management Review” (жовтень 1999) вища освіта у США розглядалась як внутрішній фактор, який сприяє посиленню лідерства США у світовій економіці.

В 1996 році було започатковано спеціальні програми співробітництва Європейського співтовариства з США та Канадою “EC-Canada and EC-US programmes” у галузі вищої освіти та професійної підготовки. Співпрацю подовжено терміном на 2001-2005 роки. Головною метою цих програм є:

- сприяння взаєморозумінню між народами ЄС та США, розширення знань про мову, культуру та суспільство
- поліпшення якості професійної підготовки в ЄС та Сполучених Штатах, надання професійних навичок відповідно до сучасних економічних процесів;
- сприяння трансатлантичному обміну студентами, дотримання взаємодомовленостей про строки навчання та професійної підготовки, взаємозарахування балів (credits), (якщо це є валідним);
- сприяння обміну досвідом дистанційного та он-лайнного навчання та його подальшого використання;
- заохочення та підтримка співпраці між закладами вищої освіти, професійної підготовки, підвищення кваліфікації, професійних асоціацій, державних та приватних структур ЄС та Сполучених Штатах у галузі освіти;
- посилення уваги з боку ЄС та Сполучених Штатів до питань трансатлантичної кооперації у галузі вищої та професійно-технічної освіти [4].

Проекти підтримуються Європейськими та Американськими (США) інститутами

вищої та професійної освіти й охоплюють широкий спектр навчальних дисциплін як у вищій, так і професійно-технічній освіті. На сьогодні консорціум EC-USA пропонує програми у таких напрямках: вивчення інших мов та культур, програми культурного обміну (multicultural curricula, cultural landscape), міжнародні торговельні відносини, бізнес (transatlantic trade, business education), політика (comparative politics, public policy), освіта (science teaching), медицина (medical exchange, health service), журналістика (Journalism without stereotypes), комп'ютерні науки (computer skills, ICT accreditation), транспорт (innovative transportation) та інші.

Повноважні органи ЄС, США та Канади спільно обирають найцікавіші проекти. Участь Європейських членів консорціуму підтримується Фондом Європейського співтовариства, Канадським та Американським фондами: Соціальний фонд розвитку суспільства (Human Resources Development Canada(HRDC)), Фонд американського відділу освіти для покращення подальшої освіти (US Department of Education's Fund for the Improvement of Postsecondary Education (FIPSE)).

Активно впроваджуючи інтернаціоналізацію вищої освіти, пропонуючи різні освітні програми іноземним студентам, та готуючи спеціалістів для багатьох країн світу США отримує багато переваг. Головною з них є можливість відбирати та залишати кращих та найбільш перспективних спеціалістів, пропонуючи вигідні контракти та умови. Як приклад наведемо такі дані. Кількість отриманих іноземцями докторських ступенів збільшилося у два рази з 1986 по 1995 роки, що складає більше половини від загальної кількості захищених докторських ступенів. З них 47% залишились працювати у США [2].

Ґрунтуючись на вище сказаному можна зробити висновок, що інтернаціоналізація вищої освіти є складовою частиною загальних процесів глобалізації. На думку багатьох науковців процеси ІВО сприяють не тільки розвитку системи вищої освіти на загальному рівні та взаємозбагаченню, завдяки обміну досвідом та співробітництву, але й подоланню конфліктів на національному та релігійному ґрунті, виховання толерантності. "Освітні навчальні системи через Атлантику мають спільні проблеми, такі як глобалізація, демографічні зміни у студентському середовищі, необхідність забезпечення якісного навчання та дослідницької роботи, що веде до проблеми модернізації системи вищої освіти та професійної підготовки" [3]. Питання інтернаціоналізації вищої освіти, вивчення трансатлантичного досвіду є актуальними і для України. Основні завдання Міністерства освіти та науки України у сфері міжнародної діяльності полягають у:

– забезпеченні інтеграції вітчизняної освіти й науки, державної системи охорони інтелектуальної власності у світовий простір із збереженням і захистом національних інтересів.

Міністерство освіти і науки України відповідно до покладених на нього завдань:

...сприяє інтеграції навчальних закладів України з освітніми закладами, науковими установами, громадськими організаціями, фондами інших країн, ...організовує і координує міжнародне співробітництво у сфері освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності, сприяє участі вчених, наукових та науково педагогічних працівників України в розробленні й реалізації міжнародних науково-технічних програм і проєктів [5].

Для успішного впровадження ідей ІВО необхідне розуміння і фінансова підтримка з боку урядових структур. Саме завдяки такій підтримці досягнуті певні успіхи у цьому питанні. Але це питання заслуговує на більш детальну увагу, так як через недостатнє фінансування багато проєктів можуть так і залишитися лише "паперовою документацією". Необхідно і далі розвивати програми по інтернаціоналізації вищої освіти, котрі повинні запроваджуватися у життя при активній співучасті фінансуючих інституцій не тільки державного, але й приватного сектора. І сьогодні вже не підлягає сумніву думка, що від заощаджень в освіту сьогодні залежить майбутнє країни та суспільства в цілому.

Використана література:

1. The International Encyclopedia of Education. – Pergamon press Ltd., 1989. – Suppl.V.I.
2. International Higher Education: an encyclopedia. – N.Y.: Garland, 1991.
3. Viviane Reding, member of the European Commission responsible for Education and Culture "The EU-US-Canada cooperation programme within the European Commission policy for internationalisation of Higher Education and training". EU-US-Canada Transatlantic conference on education and training (Lisbon, 8 December 2003).
4. "EC\US Cooperation programme in higher education and vocational education and training". – Guidelines // Calls for proposals 2003.
5. Міжнародна діяльність. Цілі та завдання // Урядовий портал, офіційний сайт Міністерства освіти та науки України//<http://www.mon.gov.ua>
6. Guide to programmes and action- education and culture- Directorate-General for Education and Culture, 2002
7. Постиндустриальный мир и Россия. – М.: Эудиториал УРСС, 2002. – С. 69
8. http://www.yspu.yar.ru/vestnic/novosti_i_problemy/6_1
9. <http://www.parta.org>

Аннотація

В статье анализируются основные тенденции интернационализации высшего образования в условиях глобализации современного мира. Статья акцентирует внимание на международных образовательных программах обмена и сотрудничества в области образования. В частности анализируется суть понятия "интернационализация высшего образования".